

Bursa Mudanya Halkevi'nin Açılışı, Örgütlenmesi, Çalışmalarının Belgelerle Değerlendirilmesi

The Opening, Organisation and Evaluation of the Work of the Bursa Mudanya Halkevi With

Mine ERSEVİNÇ

(Sorumlu Yazar-Corresponding Author)

Bursa Uludağ Üniversitesi, Rektörlük,
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Bölümü,
Bursa, Türkiye

Department of Atatürk's Principles and
Revolution History, Rectorate, Bursa Uludağ
University, Bursa, Türkiye
mineersevinc@uludag.edu.tr

Geliş Tarihi/Received 01.06.2024
Kabul Tarihi/Accepted 26.06.2024
Yayın Tarihi/Publication Date 30.06.2024

Atf:

Ersevınç Mine. "Bursa Mudanya Halkevi'nin Açılışı, Örgütlenmesi, Çalışmalarının Belgelerle Değerlendirilmesi". *Tarih ve Tarihçi*, 3, sy.1 (Haziran 2024): 13-28.

Cite this article:

Ersevınç, Mine. "The Opening, Organisation and Evaluation of the Work of the Bursa Mudanya Halkevi With". *History and Historian*, 3, issue.1 (June 2024): 13-28.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.

Öz

Siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel bütün alanlarda dönüşüm sürecini başlatan ve bir modernleşme süreci olan Türk İnkılabı, beraberinde dönüşümü kitleleştirme, politik iletişim ile sosyalleşmede aracılık yapılması zorunluluğu ve kurumsallaşma ihtiyacını ortaya çıkartmıştır. Bu bağlamda, Cumhuriyet Halk Partisi'ne organik bir şekilde bağlı, Halk Partisi'nin kültür kolu olarak işlevselliğe sahip olan Halkevleri düşüncesi gündeme gelmiştir.

Toplumun yaşam biçimini, anlayışını değiştirmek, geliştirmek ve siyasal dönüşümün derinleşmesini sağlamak için açılan bu kurumlar, 19 Şubat 1932'den 8 Ağustos 1951'e kadar Türkiye'de çok önemli bir yere sahip oldular. Halkevleri, halk eğitimi anlayışıyla düzenlediği etkinliklerle, araştırmalarla ve konferanslarla, toplumun tüm katmanları ile bütünleşen çalışmaları ile devrimin başlattığı değişimi bireylere ulaştırmada bir fonksiyon üstlenmişlerdir.

Bursa Halkevi, 1932 yılında ilk açılan Halkevlerinden biridir ve Bursa'ya, sosyal, kültürel, ekonomik ve kentleşme açısından bir değer katmıştır. Bursa merkezinin ardından ilçelerdeki Halkevleri ve kırsaldaki Halkodaları açılışı gerçekleşmiştir. Bunlardan birisi olan Mudanya Halkevi de aynı amaçlarla çalışmalarını dönemin kentsel mekânsal değişimine ve sosyo-kültürel gelişimine katkı sağlamıştır. Bu çalışmanın amacı belgelerle, yereldeki değişimi ve gelişimi, Bursa Mudanya ilçesi Halkevi'nin açılışı ve çalışmaları ile açıklamak olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mudanya, Cumhuriyet, Değişim, İlerleme, Halkevi.

Abstract

The Turkish Revolution, which initiated the transformation process in all political, social, economic and cultural areas and was a modernization process, brought about the necessity of massifying the transformation, mediating political communication and socialization, and institutionalization. In this context, the idea of Community Centers, organically connected to the Republican People's Party and functioning as the cultural branch of the Party, emerged.

These institutions, established to change and develop the lifestyle and understanding of society and to deepen political transformation, held a very important place in Turkey from February 19, 1932, to August 8, 1951. Community Centers, through activities, research, conferences, and works that integrated all layers of society organized with an understanding of public education, played a role in delivering the changes initiated by the revolution to individuals.

Bursa Community Center, one of the first Community Centers opened in 1932, added value to Bursa in terms of social, cultural, economic and urbanization. Following the center of Bursa, Community Centers in the districts and Community Rooms in rural areas were opened. One of these, Mudanya Community Center, contributed to the urban spatial change and socio-cultural development of the period with its activities for the same purposes. The aim of this study is to explain the local change and development with documents through the opening and activities of Bursa Mudanya district Community Center.

Keywords: Mudanya, Republic, Change, Progress, Community Center.

Giriş

Birinci Dünya Savaşı'nda yenilen ve bunu 1918'de imzaladığı Mondros Ateşkes Antlaşması ile kabul eden Osmanlı İmparatorluğu'nun toprakları ateşkesin hemen ardından antlaşmanın 7. maddesine dayanarak İngiltere, Fransa, İtalya tarafından işgal edilmiştir. 15 Mayıs 1919'da ise İzmir'e çıkan Yunanlar Anadolu içlerine doğru ilerlemeye başlamışlardır. İşgallerin ardından emperyalist güçlere karşı beliren direniş hareketi, Mustafa Kemal Paşa'nın, Mayıs 1919'da, bağımsızlık yolunda direniş hareketini örgütlemesiyle güç kazanmıştır. 1922 yılında Büyük Taarruz ile Anadolu'yu Yunan istilasından ve destekçilerinden kurtaran Türk ordusu, işgal altında bulunan diğer toprakları da kurtarmak üzere harekete geçmiştir. Aldıkları yenilgilerle geri çekilmek zorunda kalan İtilaf Devletleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne anlaşmak istediklerini bildirmişlerdir. Paris'te bir araya gelen İngiltere, İtalya, Fransa temsilcilerinin notasına Mustafa Kemal Paşa tarafından verilen cevapta; Meriç nehrine kadar Trakya'nın Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne teslimi şartıyla, Mudanya'da bir konferansın toplanmasının kabul edildiği iletilmiştir.¹ 3 Ekim'den itibaren ayrı ayrı savaş gemileriyle Mudanya'ya gelen delegeler görüşmelere başlamış, dokuz gün süren toplantının sonunda TBMM'nin görüş ve isteklerine uygun bir şekilde, 11 Ekim 1922'de, Mudanya Mütarekesi imzalanmıştır.

Bağımsızlık Savaşı'nın cephelede yoğunlukla Yunanistan'a karşı yürütülmesine karşın Mudanya'da yapılan görüşme sürecinde İngiltere, Fransa ve İtalya'nın tutumu, Ulusal Mücadele'nin karşısında var olan egemen güçleri, aslında savaşın hangi devletlere karşı yürütülmüş olduğunu gözler önüne sermiştir. Mudanya'da Türk ulusunun karşısına gelen sadece Yunanistan değil, İngiltere başta olmak üzere *Düveli Muazzama* yani dönemin en güçlü devletleridir. Burada kazandığı zaferle Türkiye, Lozan'da yine bu devletlerle masaya Birinci Dünya Savaşı sonrası yenilmiş ve dağılmış bir devletin kalıntısı olarak değil, galip bir devlet olarak oturacaktır. Daha önceki sözleşmeler açısından bakıldığında ise 1918 yılında imzalanan Mondros Mütarekesi yerine Mudanya Mütarekesi geçerli kılınmıştır. Böylece Osmanlı Devleti'nin imzalamış olduğu Sevr Barış Antlaşması'nın (1920) imzalandığı andan itibaren geçerliliğinin olmadığı İtilaf Devletleri'nce resmen kabul edilmiştir. İstanbul'daki işbirlikçiler yurt dışına kaçarlarken, Doğu Trakya, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bırakılmıştır.

Mudanya Mütarekesi öncelikle Bağımsızlık Savaşı'nın sonucunun emperyalist ülkelere kabul ettirilmesi anlamını taşımaktadır. Askeri alanda kazandığımız haklı ve büyük zaferin, mücadele ettiğimiz ülkelere kabul ettirilişini, işgalden kurtuluşu açıkça ortaya koyan son derece önemli bir belgedir. Ateşkesin imzalanmasından kısa bir süre sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisi, 1 Kasım 1922 günü beklenen kararını vermiş ve saltanatı kaldırmıştır. Artık çağ dışı hale gelmiş köhne rejim ebediyen sona ermiş, ardından imzalanan Lozan Antlaşması ile eski bütün hesaplar tasfiye edilmiş, Türkiye tam bağımsız, yeni bir devlet kimliğine kavuşmuştur.

Uluslararası siyasette tam bağımsızlığını kabul ettiren TBMM, ulusal önder Mustafa Kemal'in öncülüğünde; cumhurî, laik ve ulusal değerler üzerine oturtulması planlanan Yeni Türk Devleti'nin geliştirilmesi için gerekli olan dönüşüm projesini zaman kaybetmeden hayata geçirecektir. Söz konusu değerler ise ancak; siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel tüm alanlarda radikal bir dönüşümle sağlanabilecektir, çünkü Türkiye genelinde bu değerlerin siyasal ve sosyo-ekonomik dinamikleri mevcut değildir. Hızlı bir devrimi sağlamak için devrim kadrosu bir taraftan cumhurî, laik ve ulusal yapıyı getirecek devrimleri gerçekleştirmekte diğer taraftan sosyo-kültürel oluşumlarla bu dönüşüm içselleştirilmeye, boşluklar doldurulmaya ve sorunlar aşılmaya çalışılmaktadır. Bu bağlamda ulaşılmaya çalışılan hedefleri halka aktarmada en dikkat çeken kurumlardan birisi Halkevleri olacaktır. Halkevleri Atatürk'ün istemiyle önce on dört ilde² çalışmalara başlamış, ilerleyen zaman içinde bütün Türkiye'de yaygınlaşmıştır. Halkevleri Cumhuriyetin ilk yıllarında yaygın eğitimi sağlayan, kültürel aktiviteleriyle buldukları bölgeyi zenginleştiren, çok önemli kurumlar olacaktır.

Türkiye devletinin, Türk ulusunun bağımsızlığını dünyaya kabul ettiren, son kalan işgalci güçlerin kesin bir şekilde Anadolu'dan çekilmesini sağlayacak sürecin, Lozan Antlaşması'nın arka planını olgunlaştıran, ateşkesi getiren Mütarekenin

¹ İsmail Soysal, *Tarihçeleri ve Açıklamalarıyla Birlikte Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları (1920–1945)*, C: I, (Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları 1989), 61.

² İlk açılan Halkevleri arasında Bursa Halkevi de bulunmaktadır. Bursa Halkevi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz: Mine Ersevî, *Bursa Halkevi ve Uludağ Dergisi*, Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yayını, Bursa, 2011.

(Ateşkesin) imzalandığı, sıcak savaşın sona erdirilmesini sağlayan bir yerleşke olarak böylece tarihe geçen Mudanya kazasında da kısa bir süre sonra bir halkevi açılacaktır.

Mudanya Halkevi'nin Açılış Töreni

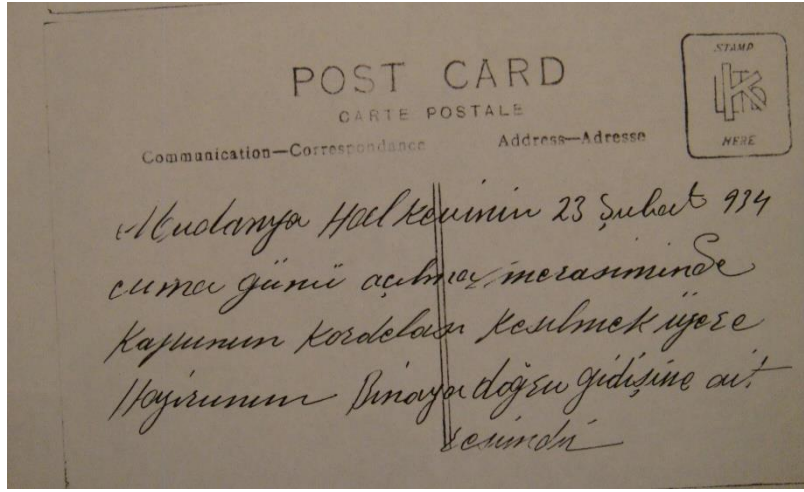
Mudanya Halkevi 23 Şubat 1934'de yöneticilerin ve halkın katılımıyla gerçekleşen bir törenle açılacak ve ilerleyen yıllarda oldukça dikkat çeken çalışmalar gerçekleştirecektir. Mudanya Halkevi'nin Mudanya'ya getirdiği değerleri olgunlaştırma açısından ilk temeli atan, beklentileri ve Halkevi'nin işlevini yansıtan oluşum Mudanya Halkevi'nin açılış günüdür. Halkevi'nin açılış programı, tören ayrıntıları, konuşmalar ve açılış günü resimlerini irdeleme yapabilmek amacıyla ilk kez aşağıda veriyoruz.

Mudanya Halkevi'nin açılışıyla ilgili belgenin ilk sayfasında **Halkevinin Resmi Küşat Programı** yer almaktadır³. Raporun içeriği şu şekildedir:

1. Halkevi açılma merasimi 23 Şubat 1934 Cuma günü saat 14.00'te Halkevinin umumi salonunda iştirak edilecek ve saat 14.00'e kadar muzika muhtelif parçalar çalacaktır.
2. Tam saat 14.00'te Fırka kâtip-i umumiliğinden gelen program mucibince merasime başlanacaktır.
 - A. İstiklâl Marşı: Bunu Halkevi azası ve bilenler ile mektep talebeleri hep birden söyleyeceklerdir.
 - B. Cumhuriyet yemini: Bu yeminin ifası için tefrik kılınan zevat karşılıklı olarak ifa edeceklerdir.
 - C. Halkevinin açılma nutku: Bu nutka başlamazdan evvel hükümet reisi tarafından birkaç söz söylendikten sonra Fırka İdare Heyeti azasından birkaç söz söylendikten sonra Fırka İdare heyeti azasından Rıfkı Bey tarafından açılma nutku söylenecektir.
 - D. Şiir: Halkevi azasından Fahri Efendi tarafından söylenecektir.
 - E. Halkevinde çalışacaklar namına söylenecek hitabe: Halkevi azasından İbrahim Efendi tarafından irat olunacaktır.
3. Nutukların ikmalinden sonra Halkevi binası kapısında bulunan kurdele Hükümet Reisi tarafından kesilecek ve Halkevi levhasının üzerindeki örtü kaldırılacaktır.
4. Açılma hitamından sonra hazır bulunan zevata binanın (alt ve üst) kısmında bisküvi ve çay ikram edilecektir.
5. Gecesi de merkez mektebi salonunda umuma mahsus olmak üzere temsil heyeti tarafından temsil verilecektir.

³ BCA, F. K: 490.011/ 3.15.102, s. 1.

Mudanya Halkevinin 23 Şubat 1934 Tarihinde Açılma Merasiminde Halkevi Reisi Rifki Bey Tarafından Söylenilen Nutuktur⁴

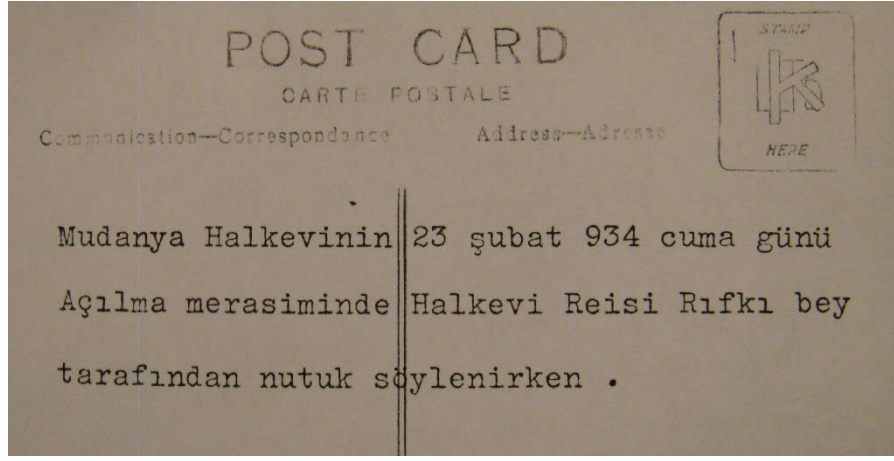
Saygıdeğer Yurttaşlarım;

İstiklâl mücadelesinin ruhlarımızda yarattığı iman kuvveti ile birleşen ve en çetin günlerde varlığını kurtaran milletimizi aynı iman, aynı tesanütle öz ülkümüze ulaştırmak düşüncesi ile 1932 yılından beri açılmağa başlayan halkevlerinin birini de bugün Mudanya'da adı şerefli tarihimize altın kalemlle yazılan bu güzel kasabada açmakla duyduğumuz zevkin sınırını sözle çizmek imkânını göremiyorum.

Büyük şefimizin eşsiz ruhundan fıskıran kıvılcımların yüreğimizde yaktığı ateş her gün artan bir kudretle nurlanarak ülkümüzün verimli yollarında parlayacak ve büyük Türk milleti yüce ülküsüne varacaktır.

⁴ Adı geçen belge (a.g.b.), 2.

İşte bu istekle milletimizin saadetini omuzlarına alan kuvvetli fırkamız siyasi, içtimai, iktisadi temellerimizi sağlamlaştırmak için bugüne kadar çok geniş adımlar atmış ülküye doğru uzun yollar yürümüştür.

Milletimizin medeniyet saflarında layık olduğu basamağa her milletten üstün çıkması için milli kültür gücümüzü arttırmaya çalışacağız. Çünkü milletlerin yüksekliklerini anlamak için en büyük ölçü budur.

Bize göre devlet hazineleri daha zengin, gidiş yolları daha geniş ve bilgisizliği büsbütün yenmiş memleketlerde bile halk kültür işlerine her gün artan bir kıymet verilmektedir.

Macaristan'da milli kültür cemiyetlerinin kuruluşu 1867 yılından başlar. Bu kuruluş "Macar Milli Kültür Cemiyeti" "Ukrayna Cemiyeti" ameli jimnazlar, çiftçi dernekleri gibi adlar altında çalışmaktadır. Bunların yüzlerce kültür yurtları vardır.

Çekoslovakya'da "Mazarik" halk terbiyesi müessesesinin dört yüze yakın kültür yurdu vardır.

Faşistlerin bütün İtalya'ya yayılmış büyük bir milli kültür kuruluşu vardır ki bu kuruluşun 1586 derneği ile milli piyesler temsil eden gençlerden 1.000 kadar amatör temsil grupları vardır. Yalnız 1930'da açtıkları Halk okuma evlerinin sayısı sekiz bindir. Faşistlerin bu kuruluş komitesi geçen yıl içinde 30.000'e yakın milli bayram şenlikleri yaptırmıştır. Yine o komita bugün İtalya'da 1.500'den fazla iş bilgi kursları idare etmektedir.

Almanya'nın sayısı binlere varan halk kültür yurtları bu uğurda çalışmaktadır. Bunlardan "Nurenberg" teki bir kültür yurdunun kolladığı yüksek halk mektebinin yalnız muallim sayısı altmışı her günlük 110'u belli başlı kurslar için olmak üzere 170'i buluyor.

Resmi mekteplerinde eksikliği olmadığı işkilsiz olan İngiltere'de de halk terbiye cemiyetinin radyo ile verdiği derslerini dinlenme yurtlarında 3 milyon kişi dinlemektedir.

Medeni milletler arasında yaptığımız bu ölçü bize nasıl çalışacağımızı gösterir. Bunun için fırkamızın Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Lâiklik ve İnkılâpçılık umdelerini yüreğimizde ve milletin ruhunda kökleştirmek yolunda geriye bakmadan çalışmaya ve bu tipte yurttaşlar yetiştirmeğe mecburuz.

Medeniyetin anası olan milletimizin bütün medeni değerliklerini yabancı düşüncelerle donduran kötü idarelerin zincirlerini kırarak mutlu günlere kavuşan neslimizi ve yarınki nesli sarsılmaz bir inanışla bir birine bağlamak, her türlü millet değerliklerini verimli adımlarla ortaya koymak sureti ile mutlu ve ünlü bir millet haline getirmek için çalışmak ve mutlaka ulu Gazimizin gösterdiği ülküye varmak andı ile açtığımız bu ev bütün yurttaşların canevi, düşünce evi ve iman kaynağı olacaktır.

Bu kardaş yuvasına girmek isteği ile yüreği çarpan her yurttaşın dertlerine, düşüncelerine ve temiz yüreklerine her gün kollarımız açıktır.

Bütün zorlukları yenerek şu mutlu günlere kavuşan milletimizin bu evdeki çalışmaları için ortaya koyduğumuz sermaye inkılâp ruhu, istiklâl aşkı ve yurt sevgisidir. Dünün bütün engellerini kıran bu üç kuvvetin birleşmesinden doğan inanış hepimizi buraya bağlayacak ve başladığımız her işi başarmaya yardım edecektir.

Değerli dinleyicilerimi fazla üzmemek için yürekten gelen bir sevinçle açtığımız şu evin çalışma derneklerinden yurt ve ülkü sevgisi taşanlar için toplama ve çalışma yeridir. Kapılarımız bütün yurttaşlara açıktır. Bilgi, denem ve isteğe göre her yurttaşın beğeneceği bir çalışma meydanı bulabilmesi için halkevleri şubelere ayrılmıştır.

Mudanya Halkevimiz Köycülük, Musiki, Temsil, Spor, Kütüphane ve Neşriyat şubelerini bu gün açıyor. Herkes dilek ve isteğine göre bu şubelerden birisine külfetsiz ve ücretsiz asil aza yazılabilir. Bundan başka şubelerde çalışmak isteğini gösteren azalar diğer iki şubeye de yardımcı olarak girebilirler.

Musiki şubemiz: Umumi müsamere programlarında musiki kısmını hazırlayacak halkın musiki zevkini arttırmak için musiki akşamları tertip edecektir. Bu suretle halkın musikiye karşı olan duygularını ve anlayışlarını yükseltmeğe çalışacaktır.

Temsil şubemiz: Her ay muntazam programlı halka mahsus umumi müsamereler tertip ederek dünya tarihine analık eden milletimizin büyüklüğü sahnelerde canlandırılacak, halkın milli tarih bilgisi arttırılmağa çalışılacaktır.

Spor şubemiz: Neslimizin bedenlen sağlam ve gürbüz yetişmesine yardım etmek isteği ile denizcilik, izcilik, jimnastik, futbol, tenis, hokey, ragbi, voleybol, binicilik ve güreş gibi spor sahalarında ön ayak olmağa çalışılacaktır.

Kütüphane ve neşriyat şubemiz: Evimiz içinde bir kütüphane ile bir okuma odası açmıştır. Bu şubemiz halk dili ile yazacağı yazılar halkın milli, iktisadi, zirai ve inkılâp bilgilerini çoğaltmağa yarayacaktır. Bu yolda umumi konferans ve musahabeler tertip etmek belli başlı dileklerindenidir.

Köycülük şubemiz: Köy ve köylülerin öz bir dert ocağı olmağa, köylünün her türlü ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak yazı, söz ve yerine göre bütün varlığı ile yardım etmeğe uğraşacaktır. Medeni, milli, zirai ve sağlık işlerinde köylüye en kestirme ve verimli yolları göstermek sureti ile onlara her zaman yar olacak, geçmiş günlerin bir çıban haline getirdiği köylü, şehirli arasındaki ayrılık duygularını kaldıracaktır.

İşte ilk yılında bu beş şube ile büyük ülkü yoluna giren sevimli evimiz ve bu evin temiz yürekli arkadaşları büyük rehberimizin çizdiği nurlu yollarında beş koldan yorulmadan ve usanmadan yürüyerek çalışacaklardır.

Bu husustaki muvaffakiyetimizi Mudanya gençliğinin medeni kabiliyetinden birliğinden ve feragat-i nefisinden bekleriz.

Yaşasın büyük milletimiz. Var olsun ulu Gazimiz. Kutlu olsun güzel evimiz.

23 Şubat 1934 Cuma Mudanya Halkevi Reisi

Mudanya Halkevinin 23 Şubat 1934 Tarihli Açılış Merasiminde Halkevinde Çalışacaklar Namına Halkevi Temsil Kısımından İbrahim Bey'in Nutku⁵

Yurdumuzun 79 bucağında olduğu gibi Mudanya'mızda açılan Halkevinin bugün yapılan şu küşat resminden dolayı nihayetsiz sevinç duyuyoruz. Milli duygular şevkiyle kaynaşma ve bizlere yükselme yolunu gösterecek olan bu kültür müessesesinde canla başla çalışmak içim milli borçtur.

Bizim bu duygumuz kalp ve ruhumuzu en derin noktalarından coşan heyecanımızın ifadesidir. Genç cumhuriyetin genç nesli daha dinç ve çevik olmak arzusunu çoktan hissetmiştik. Bedeni kuvvetle beraber ruhi birliğin yaratacağı kudrete çoktan inanmıştık. İşte bizim bu duygu ve inanimızı yaratacak, yaşatacak sporu burada bulacağız.

Bilhassa tarihi vekayii canlandırmakla milli duygu ve birliği, en güzel ve medeni haytan alınmış parçaların temsili ile halkımız arasında medeni yaşayış bilgisini yaymağa aynı zamanda bedii bir zevk yaratmak suretiyle milli hayatın yükselmesine ve güzel sanatlar içinde en çabuk yayılma ve dağılma kabiliyeti olan musikiyi ve bu yoldan bedii zevkini doğrultma ve yükseltmeğe çalışacağız.

Bilgiden mahrum yalnız maddi kuvvete hiçbir şey kafi gelmeyeceğine inanan bizler hayati bilgilerle de tam bir kuvvet sahibi olmak için kütüphane ve neşriyat ile bu ihtiyacın biran evvel teminine gayreti çok yüksek bir vazife biliriz.

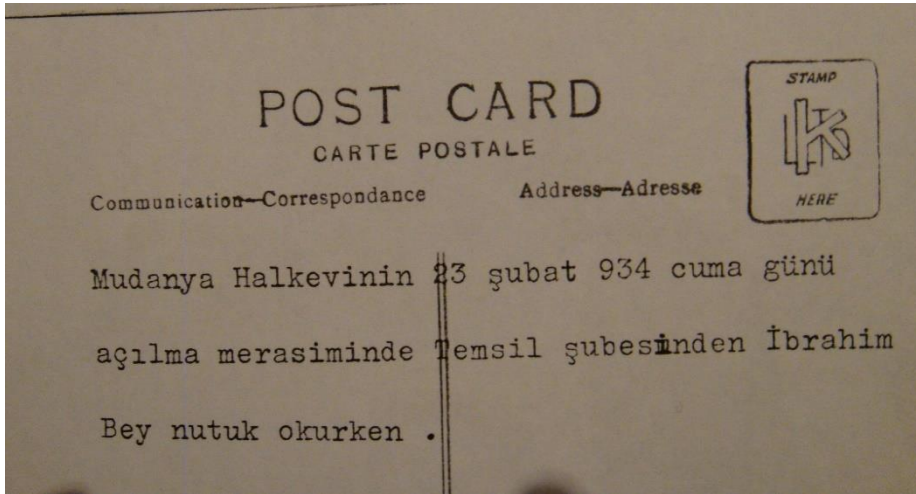
Umumi nüfusun dörtte üçünü teşkil eden köylüyü düşünmek onu mazinin bıraktığı zararlı akide, kanaat ve duygulardan kurtararak mesut bir hayata kavuşturmak bizim en büyük borcumuz, köylünün de en yakın bir hakkıdır. Köylüye bu hakkını vermek Cumhuriyet hükümetinin, Türk gencinin borcu ve vazifesidir. Böyle bir kültür yolunda yürüebilmek için kuvvetli bir

⁵ a.g.b., 3.

istisnada, geniş bir irşada muhtaçtık. Büyük Gazi her sahada olduğu gibi kültür sahasında da bizlere erişti ve Halkevlerini tesis ederek biz gençlere çalışmak taranı ve selamet yolunu gösterdi.

Bugün küşat resmini yaptığımız Halkevi, milli mefkûrenin kaynaşma mahalli, neşe ve dertleşme yuvasıdır. Halkımızın yükselmesi uğrunda her düşüncelerimizi tatbik sahasına koyabilmek için bir dünya mabedi olan bu yuvada halk fırkasının A1 zemin üzerine uzana ve her birinin mefkûre ve yükselme ufuklarını gösteren okulu sancağı altında gayemize varabilmek biz gençler için vazifedir.

Halkevi nizamnamesini, yaşayacak ve yaşatacak kültürlerin bir nazımı ve hakiki bir istinatgâhi, geniş ve samimi bir ruhun derin bir vukufun ifadesi, memleketi medeni alem seviyesine yükseltmeğe kâfil bir kanunu-u ezeli olarak kabul ederim. Bu milli teşekküle gençlerimizin alakasını teminle beraber kadın ve erkek bütün halkımızın alakalarını diler büyük hürmetle selamlarım efendim.

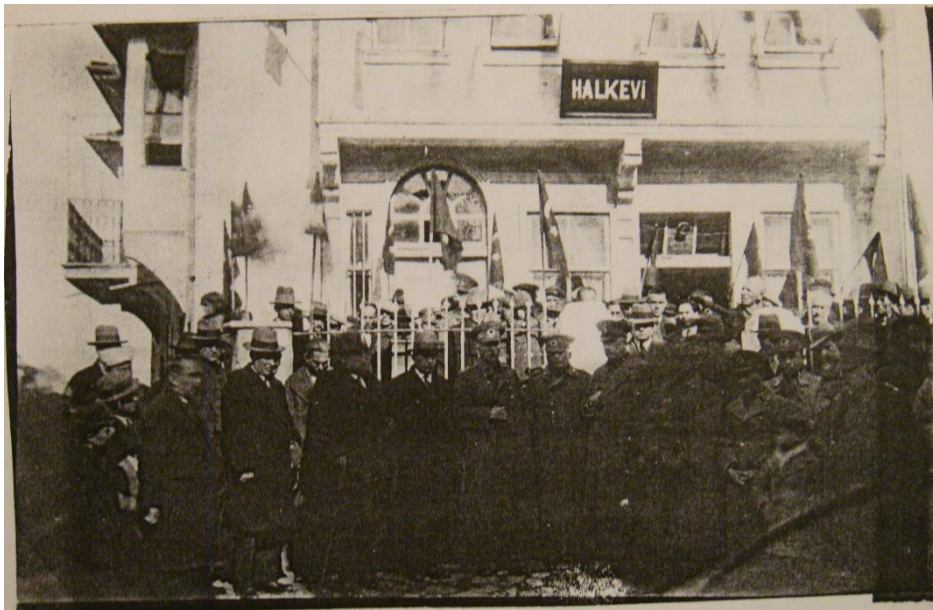
Halkevinin Resmi Küşat Raporudur⁶

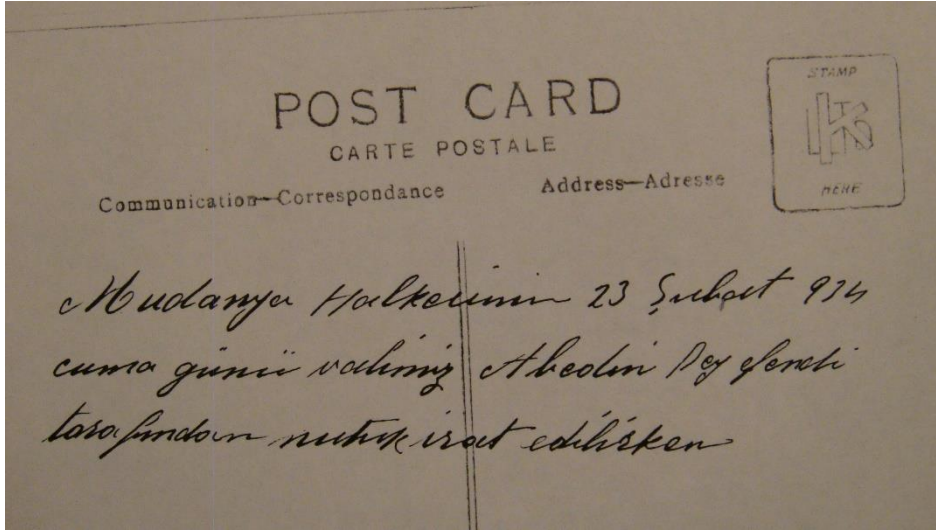
Mudanya Halkevi açılış merasimi raporunda "Halkın kültür kuvvetini arttırmak ve ülkeye ulaşmak yolunda, fırkamızın göstereceği direktif dahilinde çalışmak üzere açılmasına müsaade buyrulan Mudanya Halkevi'nin maddi manevi bilumum

⁶ a.g.b., 4, 5.

ihtiyacı temin ve normal bir vaziyette çalışması esbabı istihzar edilerek yüksek makamınızın emirleri üzerine 23 Şubat 1934'te açılmıştır” denilerek açılış nedeni ve zamanı ifade edilmektedir. Diğer ayrıntılar ise şunlardır:

1. Açılma merasimine Bursa'dan davet edilen zevata Valimiz Abidin Bey Efendi riyaset etmekte idi.
2. Mudanya'nın münevver kitleleri ile hanımlar ve bir kısım halk mektep talebesinin yüksek sınıfları açılma saatinden evvel halkevi binası önüne gelmişler ve kültür yurdunun açılma merasimini tehalükle bekliyorlardı. Bu intizarın acılarını halkevinin bandosunun çaldığı klasik parçalar ruhları okşayarak tahfife çalışıyordu.
3. Saat 14.00'de Halkevi azaları ve halk ile beraber bandonun iştirakiyle İstiklâl Marşı söylenerek merasime başlandı. Hazirun vecd içinde ihtiramla dinledi.
4. Halkevinde çalışacaklar tarafından Cumhuriyet yeminine başlandı. Yüksekçe bir mevkide Gazi hazretlerinin gençliğe hitabesi kısmı ihtiramla dinlendi. Milletten verdiği cevap kabul edilen vazife Türk Cumhuriyeti'nin korunması ve yükseltilmesi canı gönülden kopan bir huşu ile söylendi.
5. Bunu müteakip valimiz Zeynel Abidin Beyefendi tarafından (Fırkanın memleketi kurtarmak, yükseltmek ve ilerletmek yolunda gösterdiği gayret ve programındaki prensiplerin tahakkuku için milletin el birliği ile çalışması ve bu yolda yürümesi için fırkanın halkevlerini küşat ederek sahayı genişletmesi ve çalışacaklara müsait zeminler hazırlanması bu yolda çalışma ve ülküye varmak için herkesin uhdesine düşen vazifeleri yapması, fırkamızın bu yolda rehberliği ve mesaisi alkışlarla karşılanması icap edeceği ve yolumuz daima ilerlemek olması bilhassa en baştaki prensiplerimizin Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Laiklik ve İnkılâpçılık umdelerine daima sadık vatandaşlar yetiştirmek ve bu uğurda kanımızın son damlasına kadar çalışmak icap ettiği) mevzuu etrafında veciz bir nutuk irat buyurmuşlar heyecanla alkışlanmışlardır.
6. Vali beyefendinin nutkundan sonra Mudanya Halkevi reisi Rıfki Bey tarafından sureti melfuf nutuk irat edilmiştir.
7. Halkevi musiki kısmından Fahri Bey tarafından Behçet Kemal Bey'in (açılırken) şiiri güzel bir surette okunmuş ve umum halk gayeye varacağı vadiyle cevap vermişlerdir.
8. Halkevi temsil kısmından İbrahim Bey tarafından sureti melfuf nutuk okunmuştur.
9. Bunu müteakip halkevi kapısındaki kurdele Vali beyefendinin birkaç münasip teşvik edici cümlesinden sonra kesilerek hazirun Halkevi binasını gezmişler yukarı ve aşağı kat salonlarında ve kütüphanede istirahat etmişlerdir.
10. Hazırına çay ve pasta ikram edilirken Halkevi bandosu klasik parçalar çalmıştır.
11. Halk geç vakite kadar Halkevi dâhilinde bilahare dağılmıştır.

Gece

1. Gece saat 19.30'da müsamere salonunda Vali Beyefendi hanımlar ve bilumum münevveran ve halk toplanarak 23.30'a kadar iyi bir gece geçirmişlerdir.
2. Toplantıya İstiklâl Marşı'nın söylenmesi ve çalışması ile başlanmıştır.
3. Halkevi reisi Rifkı Bey tarafından Halkevlerinin talimatnamesindeki umumi mevad izah edildikten sonra:
- 4: Temsil şubesinde İbrahim Bey tarafından Temsil Şubesi'nin mesaisi ve bu yolda ne suretle yürüyecekleri ve temsilin faideleri hakkında icap eden izahat verilmiştir.
5. Musiki şubesinde Fahrettin Bey tarafından musikinin hayatta oynadığı roller ve musikinin bir ihtiyaç olduğu ve musiki şubesinin çalışmasında muvaffak olabilmesi için yapılması icap eden işler hakkında izahat verilmiştir.
6. Kütüphane ve neşriyat şubesinde Şükrü Bey okumanın faideleri ilerleyişindeki rolü, evin kütüphanesi ve okuma odaları ve bunların görecekleri vazifeler etrafında izahatı lâzimesi verdi.
7. Köycülük şubesinde Raif Bey köycülük şubesinin cümleyi vezaifini ve bu vazifeleri ifa etmek üzere yürüyecekleri yolları, köylüye yardım edebilmek için yapacakları işler hakkında uzun uzadıya izahat vermiştir.
8. Halkevi Temsil Şubesi'nden İbrahim Bey tarafından (Ülkü) şiiri veciz bir surette okunmuştur.
9. İstiklâl harbinin azameti ve Türklüğün büyüklüğünü gösteren 3 perdelik (zafere doğru) piyesi evin temsil şubesi azası tarafından güzel bir surette temsil edilmiş çok alkışlanmışlardır.
10. Spor Şubesi tarafından külünçlü sandaliye dansı yapılmış halkta büyük heyecan ve sevinç uyandırmıştır.
11. (Bir azizlik) namındaki komedi temsil şubesi tarafından oynanmış ve halkı kahkahalara gark etmiştir.
12. Radyo taklidi yapılarak (Radyo Mudanya) namıyla eşhassız bir numara konularak halka teşekkür edilmiş ve icap eden bazı sözler söylenilerek müsamereye hazirunun sürekli alkışları ve heyecanları arasında nihayet verilmiştir.
13. Mudanya halkevinin açılışına ait dört tane resim ilişik olarak sunuldu efendim.
- 22 Şubat 1935 Cuma günü kuruluşunun birinci yıldönümü kutlaması yapılmıştır. Önce Ankara Halkevi'nde Başbakan İsmet İnönü'nün okuduğu nutku radyodan halka dinlettirildi. Gelenlere çay ve bisküvi ikramı yapılmış, akşam 20'de program başlamıştır. İstiklal Marşı, Cumhuriyet andı katılımcılar tarafından okundu. Halkevi Başkanı Rifkı Gürman bir yılda yapılanları, Köycülük şubesinde Hilmi Aktan yapılması planları anlatmıştır. Temsil komitesi Kozanoğlu piyesini sahnelemiştir⁷.
- Mudanya'ya son derece büyük katkıları olan iş insanı, şeker kralı olarak nam salmış Türkiye'de ilk şeker fabrikasını kuranlar arasında yer alan Hayri İpar Halkevi'nin geliştirilmesine de destek vermiştir. Bu bağlamda Halkevine hediye edilmek üzere bir sinema - Devry marka sesli portatif projeksiyon- makinesi getirtmiştir⁸.

⁷ BCA, F. K: 490.1.00/ 733.1.2.

⁸ BCA, F. K: 490.01/1216.38.1.78.

EMERSON MÜHÜRÜ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

BİLUMUM ELEKTRİK TAAAHUDAT
VE TESİSATI

HER TÜRÖLÜ SANAYİ VE ELEKTRİK
MAKİNALARI

ELEKTRİK MOTOR VE TULUMBALARI

TELEFON MALZEMESİ VE TESİSATI

L. M. ERICSSON STOCKHOLM
TÜRKİYE UMUM ACENTALİĞİ

LUMA AMPULLERİ

NORGE BUZ DOLAPLARI

RADYO MAKİNELERİ VE LEVAZIMI

ELEKTRON MÜESSESATI

NEBİL BAYKENT ve ŞERİKİ TÖRK KOMANDİT ŞİRKETİ

Telgraf : ELEKTRON İstanbul
Telefon : 41460

Code Rudolf Mosse

İSTANBUL, 11. Senteşrin. 36
Galata, Voyvoda Caddesi No. 58-60-62
Posta Kutusu 1144

Cumhuriyet Halk Partisi
Genel Sekreterliğine

No S/M.7507

Ozü.....

A n k a r a

Cumhuriyet Halk Partisi tarafından Halk Evleri için satın alınacak portatif Sesli Sinema projeksiyon makineleri münasebetile, dünyanın en çok tanınmış bir fabrikası olan DeVry Amerikan fabrikası mallarına muhterem Parti heyetine bilfiil tecrübe ile göstermek ve tanıtmak için bir makineyi komple olarak Amerikadan getirteceğimizi size 3. İlkteşrin. 936 tarih ve 7057 numaralı mektubumuzla arzertmiştik.

Sinema projeksiyon makinesi elyevm gümrüğe gelmiş bulunmaktadır.

Parti heyeti huzurunda yapılacak muayeneden sonra bu makineyi şirketimiz müessisi Bay Hayri İpar Mudanya Halk Evine teberrü etmek arzusunda. Bu teberrün kabulüne şimdiden müsaadenizi istirham ederiz.

Recaımızın mazharı kabulünüz olacağı ümidile Partinin heiz olduğu kanunî gümrük muafiyetinden istifade edilmek üzere, gümrüğe ibraz için bir vesika verilmesini diler ve derin saygılarımızı sunarız.

[Handwritten signature]

Nezaret:

Sunulara cevap verelim.

ELEKTRON MÜESSESATI
Nebil Baykent ve Şerikî Türk Komandit Şirketi

08.01.2024 tarih ve 97024 sayılı OLUR ile GİZLİLİĞİ KALDIRILDI.

76

Arşiv belgelerinden anlaşıldığı üzere 1942 yılında Bursa'daki Halkevlerinin birçoğunda binalarla ilgili çalışmalar yapılmıştır. Şazmanş şirketi namına asıl sahibi İnegöllü Saffet Bey'den Hayri İpar tarafından satın alınarak Partiye bağışlanmış bina Halkevi binası olarak tahsis edilmiştir. Tadilatının cetvelde ayrıntılı bir biçimde yapılanlar anlatılmış, basit bir kroki de arşiv belgelerinde yer almıştır⁹.

⁹ BCA, F. K: 490.1.00/ 1682.848.1.

C.H.P.
İlçeyönkural Başkanlığı
M U D A N Y A
63 / 31

21- 9- 1935

Devlet Arşivler Genel Müdürlüğü
Cumhuriyet Arşivi

B E N Z E R i

C . H . P . İlyönkural Başkanlığına
B U R S A

9 - 7- 1 9 3 5 günlemeçli ve (445) sayılı mektubunuza karşılıktır .

Şazmanş şirketi namına Mudanyalı Hayri tarafından partimize armağan edilen binanın sahibi İnegöllü Saffet olup Hayri bedelini Saffete vererek Parti namına tapusunu almıştır .

Bunun için tapu senedinde Şazmanş şirketinin adı geçmemiştir .

İstenilen şekilde tashih edilebilmesi için İnegöllü Saffetin evvela binayı Hayriye ve bilahare da Hayrinin Partiye ferah yapması iycap etmekte ise de bunun için iki kat tapu harcı verilmesi lazımgeldiğinden bu suretle muamelesi yapılmış olduğunu saygılarımla bildiririm .

C.H.P. İlçeyönkural
Başkkanı

---- aslı gibidir.
27-9- 1935

S. A. P. 1935

08.01.2024 tarih ve 97024 sayılı OLUR ile GİZLİLİĞİ KALDIRILDI.

156

CEMURİYET (KALK PART. I
 Devlet Arşivler Genel Müdürlüğü
 Cumhuriyet Arşivi

Devlet Arşivler Genel Müdürlüğü
 Cumhuriyet Arşivi

Muhammed Parti ve Halkvî Karagöza ait
 Eski ve yeni Tapu senetlerinin sureti

	Eski	Yeni
Vilayeti	Barşa	Barşa
Kasası	Mudanya	Mudanya
Mahellesi	Cami Atik	Cami atik
Sokak	Yeni	Yeni
Sinsi	Zemini Hudavendiğar Vakfından Makataalı Ev.	Ev, Bahçe, Kaym.
Ölçü	377/26 M2	377 M2
Kıymeti	1884 L.	1850 L.
Bedeli	1850 L.	Yoktur.
Şimdiki Değeri	2000 L.	

bu Eskiin kaydı eldeki ana ait
 Durum cedvelindedir.

bu yeniin kaydı elde bulunan
 tapu senedine göreir.

17/10/938

R. K. K.

08.01.2024 tarih ve 97024 sayılı OLUR ile GİZLİLİĞİ KALDIRILDI.

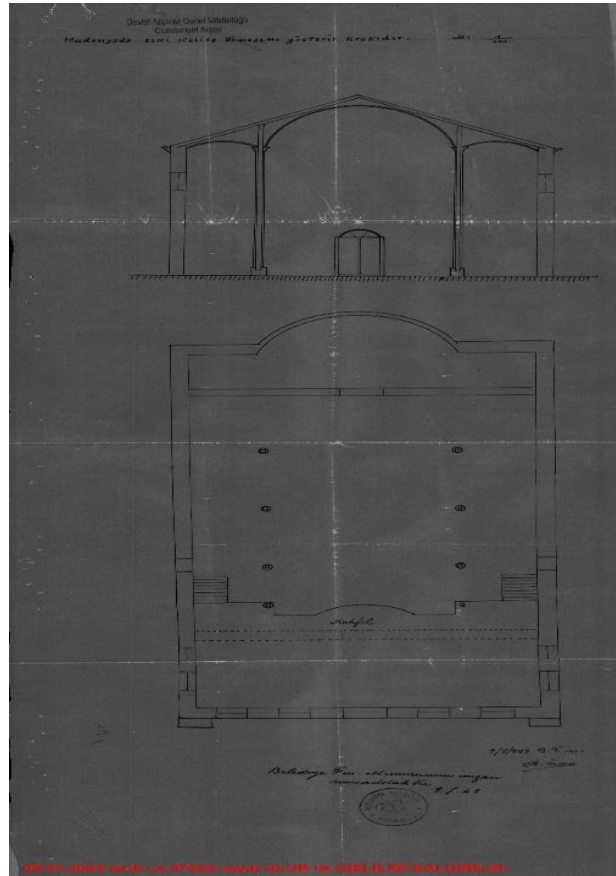
150

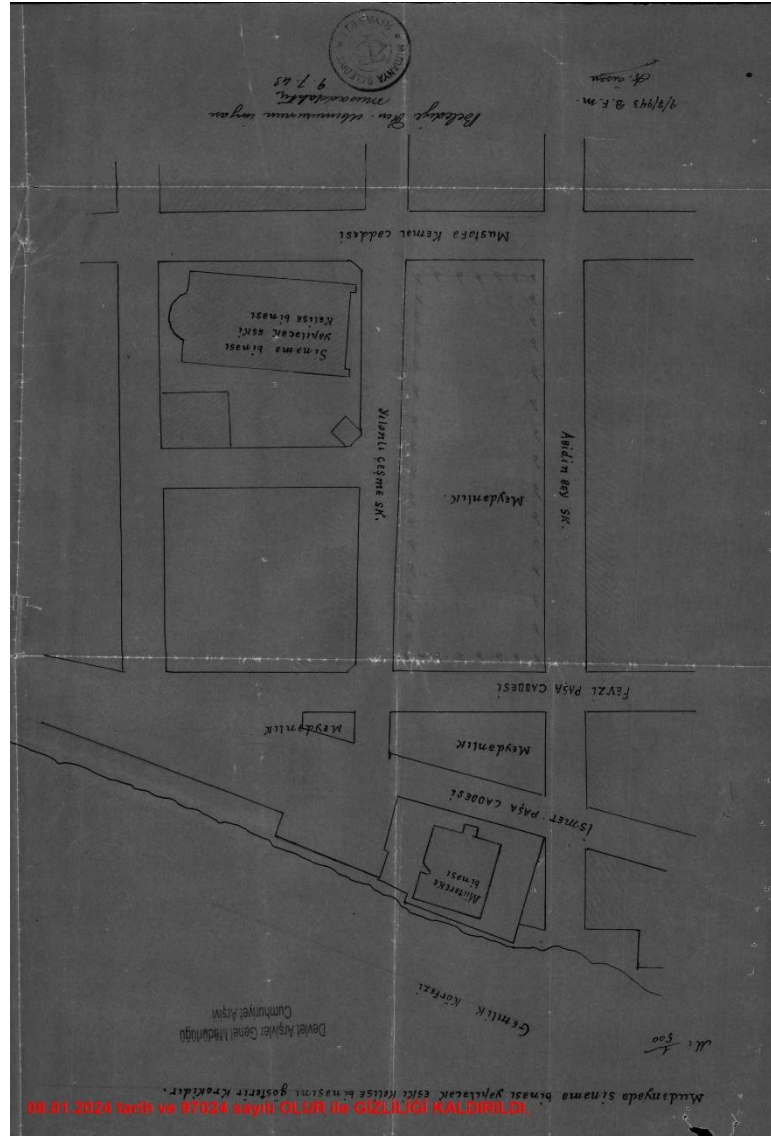
Sıra No	Yapılacak işlerin anlatılış yeri	Düşünceler veya Resim	OLÇÜLER				Birimler		Birimler		Düzeltilme yeri
			Uzunluk	Geniřlik	Kalınlık	Alan	Lira	K.	Lira	K.	
1	Kirmit akterması igeiliđi		30	10		300 M ²	40		220 00		
2	Yeniden alınacak kirmit bedeli					3000 adet			160 00		
3	Yeniden alınacak bağdadı bedeli					1 M ²	180		180 00		
4	Tavan sıvası igeiliği		25	10		250 M ²			430 00	bađdadı ve alel igeleli beraber	
5	Sıvalar isin kiraz bedeli					100 K.			130 00		
6	" " Kum "					14 M ²	5		80 00		
7	" " Kitak "					40 Kg.	50		20 00		
8	(Merdüven,dađese,kirizler) tamiri için kereste					1,5 M ²	200		300 00		
9	(Tavan ve diřekler için) alel bedeli					250 Kg.	20		50 00		
10	Dere ve oluklar için sinko bedeli					150 Kg.	180		302 40		
11	" " " igeilik		100			100 M.	80		80 00		
12	Feriseler için em,cevele,susun tamirlari					40 M ²	25 00		1235 00		
13	ısti kirizleri için kereste bedeli					2 M ²	180		360 00		
14	İskala için kereste bedeli					2 M ²	180		360 00		
15	Marangoz yavayesi					15 gbn	5		75 00		
16	Can kaleleri Üzerine beton					2 adet	5		10 00		
17	Zemin betonu için silento, çakıl,kum bedeli					42 M ²			1690 00		
18	" " " duvarci ve anele yavayesleri					"			120 00		
19	sivi bedeli					30 Kg.	180		42 00		
20	Mahfel yerinde yapılacak 3 adet oda için								1500 00		
21	Sandalya veya sıralar için								2000 00		
22	Sinema makinesi ve tzyinat için								2000 00		
23	Kapıların tamiri								11312 50		
									193 00	e/o 5	
									11477 02		
									523 00		
									12000 00	Yekân	

2/8/1943 T. m.
A. Yılmaz
Beldiye Fen. idaremevleri inşaat
Mevaddatları 9/7/43

YERLİKA BİLEDIR

08.01.2024 tarih ve 97024 sayılı OLUR ile GİZLİLİĞİ KALDIRILDI.

Mudanya Halkevi'nin yaptığı dikkat çekici çalışmalardan birisi 1947 yılında Mudanya Mütarekesi'nin yıldönümü kutlaması için yapılan programdır. Muharebe meydanından alınan toprak elden ele teslim edilerek Mudanya Halkevi'ne getirilecektir. Atletlerin güzergâhı; Dumlupınar, Sandıklı, Afyon, Eğert, Kütahya, Tavşanlı, Domaniç, Tahtaköprü, İnegöl, Bursa Mudanya'dır. Törene katılacak koşucuların masraflarını karşılamak için Türkiye İş Bankası Ankara Merkez Müdürlüğü tarafından 350 lira tahsis edilmiştir¹⁰.

¹⁰ BCA, F. K: 490.011/ 3.15.102, s. 1.

Cumhuriyet Halk Partisi
İl İdare Kurulu Başkanlığı
Bursa

21/Temmuz/1947

365

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

O.H.P. Genel Sekreterliğine
ANKARA

Karşılık:
24-6-1947
8-1457

C. H. P. GENEL SEKRETERLİĞİ	
T. 25. 7. 1947	Ekl
No. 70192	

Dumlupınardan Mudanyaya getirilecek toprak için tesbit edilen noktalar:

- 1.- İlimiz atletlerinin kendi mantakımız içinde koşacakları ana göse Tahtaköprü-İnegöl 13, İnegöl-Bursa 45, Bursa-Mudanya 31 kilometre olmak üzere (89) kilometredir.
- 2.- Mudanyaya kadar göse üzerinde sıra ile İnegöl Halkevi, Kestel Halkodası, Gürsu Halkevi vardır.
- 3.- Tahtaköprüden İnegöl'e kadar İnegöl Halkevi atletleri, İnegölden Mudanyaya kadar, (2)inci maddede de sırası yazılı Ev ve Oda atletleri koşacaktır.

Fakat her ihtimale karşı Bursadan kuvvetli bir atlet kafilesi de tertiplenerek ihtiyat olarak hazır bulundurulacak ve her hangi bir aksaklığa meydan verilmemesi sağlanacaktır. Bunun için gımdiden kesin bir kroki yapmaya imkân yoktur. Esas tören programından ayrıca takdim kılınacaktır.

- 4.- Kafilenin doktoru, Adliye doktoru Cemil Ülkü, idareciler de, Bölge Beden Terbiyesi müdürü Reşat Esmer, Halkevi spor komitesi başkanı Vecihi Aykaç'tır.
- 5.- Bu iş için iki otobüs, bir taksi tutulacaktır.
- 6.- Koşacak atletlere, koşudan sonra kendilerine hediye edilmek şartıyla yeter sayıda atlet fanilesi ve kilet alınması uygun görülmüştür.
- 7.- Nakliye vasıtalarının gidış geliş ve gosa üzerindeki hizmetleri, (6)ıncı maddede yazılı spor malzemesi, Soförler ve gazeteciler de dahil olmak üzere cem'an (41) kişilik komanya masraflı için (1200) lira tesbit edilmiştir. Senet karşılığında harcanacak olan paradan artan miktar arz edilecek, emirlerinize göre hareket edilecektir.
- 8.- Tam kadrolu bir ecza çantasıyla iki sedye, Erkek lisesinden temin edilecektir.
- 9.- Bu hususlar, Beden Terbiyesi müdürü Bay Reşat Esmer'le birlikte tesbit edilmiştir.
- 10.- Tören teferruatına ait ayrıca bir program tanzim edilecektir.

Not: 70101

30

Sonuç

Orijinal içerikleriyle verdiğimiz belgelere göre; Mudanya Halkevi, 23 Şubat 1934'te Cumhuriyet Halk Fırkası merkezinden gönderilen standart program uyarınca hazırlanan bir törenle açılmış ve ilk başkanı Rıfki Bey olmuştur.

Açılış konuşmalarında daha güçlü ve gelişmiş bir ülkeye-devlete sahip olmak için "milli kültürün" geliştirilmesi gerekliliği vurgusu ile ekonomik açıdan zengin, kültür düzeyi yüksek ülkelerde bile "halk kültür işlerine her gün artan bir kıymet verilmektedir" ifadesi genel anlamda bütün Halkevlerinin özeldi ise Mudanya Halkevi'nin açılış nedeni ve amaçlarını ifade etmektedir. "Medeni milletler arasında yaptığımız bu ölçü bize nasıl çalışacağımızı gösterir. Bunun için fırkamızın Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik, Halkçılık, Devletçilik, Lâiklik ve İnkılâpçılık umdelerini yüreğimizde ve milletin ruhunda kökleştirmek yolunda geriye bakmadan çalışmaya ve bu tipte yurttaşlar yetiştirmeğe mecburuz" sözleriyle ise Mudanyalıların Türkiye Cumhuriyeti'nin temel değerlerini içselleştirmesi, Mudanya'nın çağdaş yurttaşların yaşadığı çağdaş bir yerleşke olabilmesi bağlamında Mudanya Halkevi'ne önemli bir misyonun yüklendiği anlaşılmaktadır.

Kısa bir süre içinde yurt genelinde yaygınlaşacak olan Halkevleri genellikle dokuz şube olarak örgütlenmektedir. Fakat belgeden anladığımızı göre Mudanya Halkevi ilk açıldığında tüm şubeleri mevcut değildir. Mudanya Halkevi'ndeki şubeler;

Köycülük, Musiki (Güzel Sanatlar), Temsil, Spor, Kütüphane ve Neşriyat şubeleridir. Halkevinin Resmi Küşat Raporu'nda "Mudanya'nın münevver kitleleri (aydınları) ile hanımlar ve bir kısım halk mektep talebesinin..." açılış töreninde buldukları ifade ise özellikle Mudanyalı kadınların sosyo-kültürel yaşama katılmalarını yansıtmaları açısından son derece dikkati çeken bir veridir. Atatürk'ün modern yaşamın-toplumun temel ögesi olarak gördüğü yurttaşlık bilinci ve kadın haklarını, kadınların yaşama-topluma uyumlarını yansıtan yerel ölçekteki bir bilgilendirme.

Türkiye Cumhuriyeti'ni gençliğe emanet etmiş olan Mustafa Kemal Atatürk'ün bakış açısının, buradaki konuşmalarda da vurgulanması diğer ilgi çekici bir noktadır. "Bu husustaki muvaffakiyetimizi Mudanya gençliğinin medeni kabiliyetinden birliğinden ve feragat-i nefisinden bekleriz" sözleri bunu yansıtmaktadır. Diğer ilgi çekici vurgu köyün-kırsalın aydınlanması ve geliştirilmesi zorunluluğu ile Halkevlerinin toplumun tüm katmanlarının bir araya geldiği bir kaynaşma noktası olarak gösterilmesidir. Mudanya Halkevi de köylerde yaptığı çalışmalarla¹¹ köyün kalkınmasına yardımcı edecek çalışmalar yapacak ve Mudanyalıların bir araya gelerek kültürel etkinliklerle¹² Mudanya'yı zenginleştirdikleri bir mekân olacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

Arşiv

BCA, F. K: 490.011/ 3.15.102.

BCA, F. K: 490.1.00/ 733.1.2.

BCA, F. K: 490.01/1216.38.1.78.

BCA, F. K: 490.1.00/ 1682.848.1.

BCA, F. K: 490.011/ 3.15.102, s. 1.

Kitaplar

Bursa Köy Belleteni. Bursa, 1939.

Ersevîç, Mine. *Bursa Halkevi ve Uludağ Dergisi*. Bursa: Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi Yayını, 2011.

Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası. Ankara, 1936.

Soysal İsmail. *Tarihçeleri ve Açıklamalarıyla Birlikte Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları (1920–1945)*. C: I, Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1989.

¹¹ Mudanya Halkevi tarafından düzenlenen ilk köy bayramına 3000'i geçmeyen bir topluluk katırken, 1938 yılı baharında Yörükali istasyonu civarında düzenlenen bayramda 10.000'in üzerinde kişi bulunmuştur. Mudanya Halkevi Köycülük Komitesi sağlık işlerinde köylüyü yardım etmiş, her yıl en az 40–50 kişinin tedavisi için gerekli yardımda bulunulmuştur. Köy yolları, helâlâlar, gübrelikler badana ve içme suları üzerinde çalışılmış ve birçok köyde bu çalışmaların verimi görülmüştür. Komite çeşitli vasıtalarla elde ettiği kitap ve gazeteleri köylere göndererek köylünün okuma ihtiyacını karşılamaya, köy okuma odalarının açılmasına çalışmaktadır. Bkz: *Bursa Köy Belleteni*, Bursa, 1939, s. 67–69.

¹² Güzel Sanatlar Şubesi; 1 bando ve 1 caz kurmuş, 1 öğretmen yetiştirmiş, 160 musiki dersi, 9 konser vermiş, 3 defa Bursa'ya, 1 defa Armutlu 'ya, 3 kere köylere, 1 defa da Gemlik ve Tirilye'ye geziler yaparak halka musiki dinletmiş, 1 balo düzenlemiştir. Temsil Şubesi ise; 10.195 yurttaş 7 gösterit vermiştir. Bkz: *Halkevlerinin 1935 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası*, Ankara, 1936, s. 96.